

2

TÁJÉKOZTATÓ

Békés Megye Képviselő-testülete
2010. április 30-i ülésére

**„Tájékoztató a Körösi Vízgazdálkodási Társulat
kezelésében lévő Békés megyei vízi létesítmények
állapotáról, különös tekintettel a fejlesztési
lehetőségekre”**

Gyula, 2010. április 07.

Juhász M.
Juhászné Mária Anikó
igazgató-főmérnök

I. Bevezető

A vízgazdálkodási társulatok közel 200 éves történelme során mindig jelentős szerepet töltek be az ország vízgazdálkodási problémáinak megoldásában.

Vízi munkáik jól segítették a mezőgazdaság fejlődését a települések és a közlekedési hálózat vízkárok elleni védelmét.

Az 1957. évi 48. számú törvényerejű rendelet adott lehetőséget a vízgazdálkodási társulatok megszervezésére. Az 1995. évi LVII. vízgazdálkodási törvény pedig hozzájárult ahhoz, hogy a társulatok korszerű formában működjenek tovább.

Az új - a vízgazdálkodási társulatokról szóló önálló törvény - a **2009. évi CXLIV törvény**, melyet az Országgyűlés 2009. december 7-i ülésnapján fogadott el

A vízi társulatok fő feladata a *vízrendezés*: a káros többletvizek rendezett elvezetésének, visszatartásának biztosítása, *vízkárelhárítás*: belvízkárok és helyi vízkárok elhárítása, *mérséklése*, *mezőgazdasági vízhasznosítás*: öntözővíz biztosítása a mezőgazdasági termelők számára, *vízpótlás*, *vízszolgáltatás halastavak számára*, *vízvisszatartás*, *víz tározási feladatok*.

II. Körösi Vízgazdálkodási Társulat bemutatása, tevékenysége

Társulatunk jogelődje az Eleki Vízgazdálkodási Társulat 1959. április 22.-én alakult meg 5 450 ha érdekeltségi területen. Több társulat összevonása kapcsán jött létre a ma is működő Körösi Vízgazdálkodási Társulat, **175 438 ha** érdekeltségi területen, gyulai székhellyel. A társulat **1 183 km** csatornahálózatot és **17 db** szivattyútelepet kezel és üzemeltet.

Működési terület határai: keleten az országhatár, északon Fekete, Kettős, Hármaskörös, nyugaton a Hármaskörös és a Szentesi Vízgazdálkodási Társulat, délen a Dél-Békés Megyei Vízgazdálkodási Társulat.

Az összevonásokat megelőző években a társulat többnyire a kezelésében lévő csatornák fenntartását végezte.

Az 1968-as törvényi szabályozást követően, az 1970-es évek elején jelentős fejlődés indult a társulat életében. A társulat helyzete stabilizálódott, dinamikus fejlődött tovább, szerepünk a helyi vízgazdálkodási feladatok ellátásában, a vízkárok elhárításában, a mezőgazdasági üzemek termelési biztonságának növelésében meghatározóvá vált.

A politikai rendszerváltás változásokat hozott a társulat életében és működésében is. Megszűntek a mezőgazdasági üzemek, kisgazdaságok, korlátolt felelősségű társaságok, betéti társaságok jöttek létre, magángazdaságok alakultak. Az új tulajdonosi kör nem volt ismert, a tulajdonosi adatok megszerzése nagy feladatot jelentett a Társulatoknak.

1998.-ban az országgyűlési választásokat követően a vízgazdálkodási feladatok megosztásra kerültek a földművelésügyi és a vízügyi tárcák között. A feladatmegosztást követően társulatunk 299 km állami tulajdonú csatorna és 6 db szivattyútelep üzemeltetésére kapott megbízást az FM Hivataltól.

A társulat tagjai: a működési területen ingatlan tulajdonnal rendelkező, vagy az ingatlant, a

tulajdonos által feljogosított használó, természetes és jogi személyek, Jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok, egyéb szervezetek.

A települési önkormányzatok a település teljes belterületével tagjai a társulatnak.

Érdekeltek (tagok) száma:	15 073 db
Ebből önkormányzat:	28 db
Mezőgazdasági termelő:	14 766 db
Egyéb:	279 db

A tagok joga, hogy képviselője vagy küldöttje útján részt vegyen a társulati feladatok meghatározásában, a határozatok meghozatalában.

A tag kötelezettsége, hogy a társulat közfeladatainak ellátásának költségeihez a küldöttgyűlés által megállapított társulati hozzájárulást határidőre megfizesse.

A társulat legfőbb szerve a **küldöttgyűlés**, amely évente legalább egyszer ülést tart.

A társulat működésének alapelvei: elsődlegesen az önkormányzatiság elve, azaz a tagok a küldöttgyűlésen az előző évi közfeladat teljesítését és az éves beszámolót, a következő évi közfeladatokat megtárgyalják és a döntésekről határozatot hoznak. A második alapelv a szolidaritás - közteherviselés, amely alapján, **a területen érintett érdekeltek függetlenül attól, hogy vízjárta vagy vízkároktól mentes ingatlanával tagja a társulatnak - hozzájárulnak a közös terhekhez.**

Társulati hozzájárulás: Alap és differenciált hozzájárulásból áll, a hozzájárulás összegét a küldöttgyűlés állapítja meg.

A társulat kezelésében és üzemeltetésében lévő Békés megyei vízi létesítmények összes hossza 1 143 km, mintegy 40 km csatorna Jász-Nagykun-Szolnok megyében van. Társulatunk közcélú művei 1998-1999 években igen rossz műszaki állapotban voltak, a művek 50-60%-a nem tudta ellátni vízelvezető feladatát.

Az 1999-2000 évek nagy belvize vezetett arra a felismerésre, hogy a társulati feladatok ellátásához a saját források, az érdekeltségi hozzájárulások emelésére van szükség, ami az igényelhető állami támogatások emelkedését is magával hozza.

Jelentősebb fenntartási és rekonstrukciós feladatokat a 2000-es belvizes időszakban, illetve az azt követő években 2004-ig hajtott végre a társulat.

Ebben az időszakban 3db szivattyútelepet újítottunk fel 91 millió Ft értékben, 229,6 km csatorna rekonstrukciót valósítottunk meg 325 millió Ft-ból.

2004. év végére csatornáink állapota a 35%-os műszaki állapotból elérték az 50-60%-os szintet. Elsődlegesen a főbefogadók állapota javult, az elöntött területekről a levezetési idő 8-10 napra csökkent. A 2005-ös évtől kezdődően a támogatások csökkentése elindított egy kedvezőtlen folyamatot a művek állapotában. Iszaptalanítási munkák elmaradtak, a vízvezető képesség csökkent, az évi egyszeri kaszálásra is alig jutott forrás. A saját forrás és az állami támogatás 1:2 arány csak ígéret maradt, az állam gyakorlatilag kivonult az állami művek üzemeltetési, fenntartási költségeinek finanszírozásából, ami azt eredményezte, hogy a művek állapota ismét az 1998-as évi állapotot hozta vissza. Fejlesztés nemzeti támogatásból ebben az időszakban nem volt. A normatíva alapon elosztott prevenciós forrás némileg enyhített a gondokon, a súlyosabb belvízkárokat minimalizálta.

Társulatunk középtávú tervekkel rendelkezik a vízfolyásainak felújítási munkáinak megvalósítására.

Az EU-s pályázati rendszer hazai kiírásai társulati önerő megléte esetén lehetőséget biztosítanak a kezelésünkben lévő létesítmények fejlesztési feladataira.

A társulati önerőt a befizetett érdekeltségi hozzájárulás jelenti. Pályázataink nagyságrendjét a rendelkezésre álló önerő nagysága determinálja. Pályázat írásra, saját vállalkozásban történő

történő kivitelezésre felkészültek vagyunk, saját munkaszervezettel rendelkezünk.

Projekt terveink a külterületi és belterületi művek kapacitásának és állapotának összehangolását és a vízzel való gazdálkodás (mezőgazdasági vízszolgáltatás) javítását is szolgálják.

Szervesen illeszkednek Békés megye területfejlesztési rendszerébe, összhangban vannak a települések rendezési terveivel.

2005.-2007 években az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Programból pályázatok útján elnyert uniós támogatások segítséget jelentettek a társulat számára, az elmaradt rekonstrukciók folytatására.

Megvalósított AVOP-os (áthúzódó) rekonstrukciós beruházások Békés megyében:

Adatok ezer Ft-ban

A munka megnevezése	Szerződött (nettó) beruházási érték	Teljesítés (aktívált értéke)	Támogatás (AVOP)	Saját forrás felhasználás	Felújított csatorna hossz (fm)	Felújított mederburkolat (m ²)	Település
I. öntöző csatorna 97-6+497 fm közötti szakasz	90 189	102 365	67 642	34 723	1 008	3 972	Békés, Murony
Gyula-Kispél-Elekes csatorna	27 230	27 330	20 415	6 915	10 977	-	Gyula, Elek
Gyula-Kétegyházi öntöző csatorna	30 337	30 360	22 753	7 607	9 200	-	Gyula, Kétegyháza
I. öntöző fcs. felújítása 30-8+326 fm közötti szakasz	59 931	59 944	44 949	14 995	1 826	7 190	Békés,
I. öntöző fcs. medrű felújítása 04-4+442 fm közötti szakasz	31 485	31 509	23 614	7 895	4 338	-	Murony
Öntözőcsatorna felújítási munkái 04-4+442 fm közötti szakasz	9 039	9 115	6 779	2 336	4 359	-	Békéscsaba
Összesen:	248 211	260 623	186 152	74 471	31 708	11 162	-

A felújított 31,7 km csatornán a rendszeres karbantartás mellett a belvízelvezetés és a vízszolgáltatás hosszútávon biztosított.

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) intézkedéseinek jelentős része 2008 évtől kezdett megvalósulni. Az EU-os támogatásra vízgazdálkodási munkákra 2008-ban lehetett pályázatot beadni. Ez a forrásszerzési lehetőség új lendületet hozott a társulat életében. 2007-2013 közötti időszakra elkészítettük pályázati tervezeteinket. 2008. évben az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az FVM a 34/2008. (III.27) támogatási rendelete alapján az öntözés, melioráció és a területi vízgazdálkodás mezőgazdasági és közösségi létesítményeinek fejlesztéséhez nyújtott be támogatási kérelmet a társulat 400 255 ezer Ft pályázati összegben. A pályázati lehetőség kettő célterületre vonatkozott, vízkárelhárításra és öntözésre. Vízkárelhárítás célú beruházások a már meglévő belvízelvezető csatornák vízjogi üzemeltetési engedély szerinti állapotra történő felújítására, fejlesztésére adnak lehetőséget, a térségben a belvízkárok megelőzése csökkentése, mezőgazdasági termelés biztonsága érdekében, valamint a vizek és vizes élőhelyek jó ökológiai állapotának eléréséhez.

Az öntözésfejlesztés célú felújítási munkáink során a termőföld, víz és energiatakarékos öntözéséhez, szállításához szeretnénk hozzájárulni.

Pályázatunk támogatást nyert, az alábbi létesítmények felújítására.

Céletterület megnevezése	Csatorna neve	Csatorna hossza fm	Település neve	Tervezett beruházási érték (Ft)	Saját erő (Ft) (30%)	Támogatás (Ft) (70%)
0 1-vízkárelh.	Szetyyénesi csatorna	0-2738	Mezőberény	21 551 808	6 465 542	15 086 266
0 1-vízkárelh.	Lászlózugi csatorna	0-900	Mezőberény	10 837 301	3 251 190	7 586 111
0 1-vízkárelh.	Lászlózugi I. csatorna	0-2092	Mezőberény	10 930 497	3 279 149	7 651 348
0 1-vízkárelh.	Laposi csatorna	0-2308	Mezőberény	12 090 337	3 627 101	8 463 236
0 1-vízkárelh.	Csárdalaposi csatorna	0-3452	Csárdaszállás	20 194 042	6 058 213	14 135 829
0 1-vízkárelh.	Nagyfertői csatorna	0-1954	Békésszentandrás	12 679 978	3 803 993	8 875 985
0 1-vízkárelh.	Pálinkáséri csatorna	0-6196	Békésszentandrás	43 551 628	13 065 488	30 486 140
0 1-vízkárelh.	Maczózug-Siratói csatorna	0-6068	Szarvas	49 891 778	14 967 533	34 924 245
0 1-vízkárelh.	Szent László csatorna	0-11210	Örménykút Hunya	56 694 885	17 008 466	39 686 419
0 1-vízkárelh.	Borjúrési szivattyútelep		Békéscsaba	26 502 344	7 950 703	18 551 641
			Vízkárelhárítás összesen:	264 924 598	79 477 379	185 447 219

2.2-vízhaszn.	Nk XIV D-1 főcsatorna	8+326-9+640	Murony	38 819 043	11 645 713	27 173 330
2.2-vízhaszn.	NK XIV D-1 főcsatorna	9+640-10+545	Murony	96 511 259	28 953 378	67 557 881
			Öntözés összesen:	135 330 302	40 599 091	94 731 211
			Mindösszesen (Vízkárelh. + Öntözés):	400 254 900	120 076 470	280 178 430

A pályázatok elbírálása közel egy évig tartott, a kivitelezést 2009 év második felében kezdtük meg. Az első ütemében az elmúlt évben 106 millió forint értékű felújítás történt. Mezőberényben elkészült a Lászlózugi csatorna, Békéscsabán a Borjúrési szivattyútelep, Békésszentandrásán a Nagyfertői csatorna teljes egészében, Szarvason a Pálinkáséri csatorna illetve Örménykút térségében a Szent-László csatorna földmunkái. A felújítási munkák folytatódnak 2010. évben, jelenleg a D-1. öntöző főcsatorna burkolat felújítása folyik, a május hónapban induló öntözési idényre befejeződik. Erre az évre 212 millió forint értékű felújítási munkát terveztünk. A projektet 2011. évben szeretnénk befejezni.

Új projektekre adtunk be pályázatot, szintén az ÚMVP program keretein belül, az alábbi létesítmények felújítására és új fejlesztésekre

Célterület megnevezése	Csatorna neve	Csatorna hossza fm	Település neve	Tervezett beruházási érték (Ft)	Saját erő (Ft) (30%)	Támogatás (Ft) (70%)
Vízkárelhárítás	Csabacsúdi I. csatorna	800	Csabacsúd	84 097 028	25 229 108	58 867 920
Vízkárelhárítás	Szent- László csatorna	11210-18529	Hunya, Kamut	66 754 255	20 026 277	46 727 978
Vízkárelhárítás	Torzásai sztp. fejlesztése	0	Gyomaendrőd	70 800 535	21 240 161	49 560 374
Vízkárelhárítás	Danzugi belvízi szivattyútelep építése és szivornya bővítése	0	Gyomaendrőd	57 169 504	17 158 051	40 018 653
Vízkárelhárítás összesen:				278 821 322	83 646 397	195 174 925
Vízhasznosítás	Csabacsúdi 1.-2 tápcsat.	0-3380	Csabacsúd	51 552 652	15 465 796	36 086 856
Öntözés összesen:				51 552 652	15 465 796	36 086 856
Mindösszesen (Vízkárelhárítás + Öntözés):				330 373 974	99 112 193	231 261 781

- **Csabacsúdi I. csatorna** (1. célterület, vízkárelhárítás): kettős működésű csatorna, Csabacsúd külterületi vízgyűjtőit érinti. A térségből összegyülekezett belvizet a Dögös-Kákafoki főcsatornába vezeti. Belvízmentes időszakban a Dögös- Kákafoki főcsatornából kivehető öntöző vízből biztosítja ellentétes folyásirányban a csabacsúdi lineár öntöző telepek öntözővíz ellátását. A pályázat célja a csatorna jó karba helyezése. Jelenlegi állapotában részsű több szakaszon elfolyósodott, a korábban kiépített burkolt szakaszok megsüllyedtek, egyes helyeken elporladtak, emiatt az öntöző vizet nagy veszteséggel tudja csak továbbítani. Belvizes időszakban vízvisszatartási problémák is jelentkeznek. A torkolati tiltó nem zár jól, a hosszabb belvizes időszakban a csatorna melletti területeken gyakran megjelennek a belvízfoltok.
- **Szent-László csatorna** (1. célterület, vízkárelhárítás) : a 0+000-11+210 fm közötti szakasza a már nyertes pályázaton belül megvalósításra kerül. Indokoltnak és célszerűnek láttuk a teljes csatorna felújítását, hiszen kettős hasznosítása révén (belvízelvezetés és öntözővíz elvezetés) kiemelt funkciója van. Az új pályázatban a 11+210-18+529 fm szelvények közötti szakasz felújítását tervezzük hunyai és kamuti külterületi vízgyűjtőjén. A pályázathoz szükséges kiviteli terv, vízjogi üzemelési engedély rendelkezésünkre áll.

- **Torzsási szivattyútelep fejlesztése** (1.1 célterület, vízkárelhárítás): a szivattyútelep a holtág fölös vizeit a szivornya mellé telepített, a szivornya csövére dolgozó 500 l/s kapacitású robbanó motoros üzemű szivattyú csapolja le jelenleg. Belvizes időszakban, belvízi előtések idején, a Torzsási meglévő átemelési kapacitás nem elegendő a holtágat terhelő belvizek károkozás nélküli átemeléséhez. A Torzsási holtág az Önkormányzat tulajdonában van, üzemeltetője a társulat. A fejlesztése a térség vízgazdálkodási rendjéhez igazodó, a Torzsási holtág fölös vizeit elektromos üzemű átemelő építését tervezzük a hullámtéri kapcsolat megteremtésével.
- **Csabacsüdi I.-2 tápcsatorna** (2.2 célterület, öntözésfejlesztés): kizárólag öntözés célját szolgálja. A csatorna egyes szakaszai burkoltak, de erre a csatornára is jellemző, hogy az öntöző víz szökik belőle. Mindkét Csabacsüdi csatorna felújításának, jó karba helyezésének műszaki megoldása a burkolás.
- **Danzugi belvízi szivattyútelep építése és szivornya bővítése** (1.1 célterület, vízkárelhárítás): ha a Danzugi holtágból szükségessé válik a belvíz átemelés a szivornya holtág felőli leszálló ágába behelyezett szivattyúval lehessen azt elvégezni. A meglévő szivornya kapacitás bővítésével a vízgazdálkodás célú rizstelepi mezőgazdasági öntözővíz igények is biztosíthatóvá válnak.

Összefoglalás: Vízgazdálkodási társulatunk törekvése, hogy munkaszervezetével a vízügyi és mezőgazdasági hivatalokkal karöltve, velük együttműködve a területi vízgazdálkodás fejlesztési feladatait a kezelt és üzemeltetett közcélú létesítményeken megoldja. Továbbra is szorosan együttműködünk a mezőgazdasági termelőkkel, rugalmasan a társulati tagság igényeit figyelembe véve alakítjuk rekonstrukciós és fejlesztési céljainkat a belvízvédekezés, vízkárelhárítás, valamint az öntözésfejlesztés területén egyaránt.

Gyula, 2010. április 07.

Tisztelettel:

Juhász
Juhászné Mari Anikó
igazgató-főmérnök

